

UNIDO

United Nations Industrial Development Programme / FNs Organisasjon for Industriell Utvikling

1. Fakta

Type organisasjon: Særorganisasjon
(UN Specialized Agency)

Etableringsår: 1966

Hovedkvarter: Wien

Antall landkontorer: 39 land- og regionalkontorer samt tre liaisonkontorer i Brussel, Genève og New York

Leder: Li Yong, Kina

Datoer for styremøter 2013: Program- og budsjettkomite 22.–24. mai, Industriutviklingsstyret (IDB) 24.–27. juni, Generalkonferanse (spesialsesjon for valg av ny leder) 28. juni og Generalkonferanse 2.–6. desember

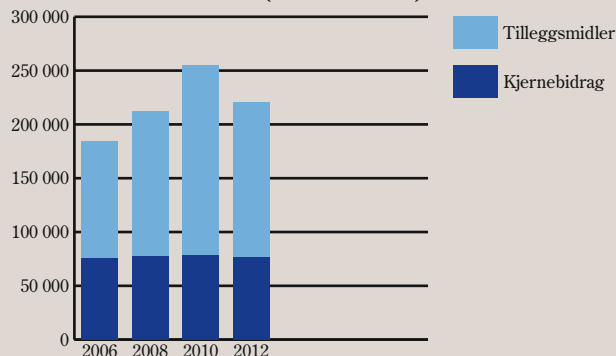
Norsk styreplass: IDB

Antall norske ansatte: Én fast og én midlertidig ansatt

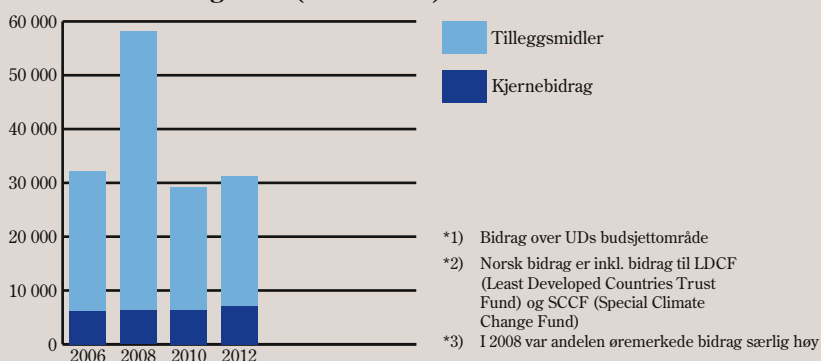
Ansvarlig departement:
Utenriksdepartementet

Internett: www.unido.org

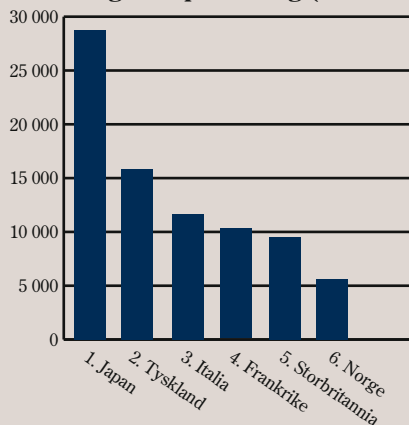
Totale inntekter (1000 EURO)

Norske bidrag*1)*2)*3) (1000 NOK)

De fem største giverne i 2012 inkludert Norge sin plassering (1000 USD)

UTENRIKSDEPARTEMENTET

Mandat og virkeområder

FNs Organisasjon for Industriell Utvikling (UNIDO) har som oppgave å fremme en bærekraftig industriutvikling i fattige land og i land med overgangsökonomi. UNIDO arbeider også for å bedre levekårene i disse landene. Organisasjonen skal være et globalt forum for industrirelatert kunnskap, og bidra med teknisk støtte til, og implementering av, prosjekter.

I UNIDOs arbeidsprogram for 2010-2013 vektlegges følgende tema: sør-sør-samarbeid, arbeidsplasser for unge mennesker, kvinners deltakelse i industriell utvikling, ren energi og tilgang til energi for fattige, samarbeid med andre organisasjoner (FN og andre), og privat sektor samt kapasitetsbygging gjennom utvikling og opplæring.

UNIDOs arbeid er delt inn i tre hovedsatsningsområder:

1. Fattigdomsreduksjon gjennom produksjonsvirksomhet
2. Kapasitetsbygging innen handel
3. Energi og miljø

Oppnådde resultater i 2012

Innenfor hovedsatsningsområdet fattigdomsreduksjon gjennom bistand til produktiv virksomhet legger UNIDOs arbeidsprogram vekt på støtte til politiske rammeverk for industrien, samt tilrettelegging for samarbeid mellom private og offentlige aktører, nettverksbygging for små og mellomstore bedrifter og landbruksutvikling. I tråd med arbeidsprogrammet for 2010–2013 har UNIDO bl.a.:

- Opprettet SPX-er (Subcontracting and Partnership Exchange Centres) i ti afrikanske land. Med bistand fra UNIDO ble 150 selskaper enten opprettet eller utvidet, med til sammen 800 nye jobber som resultat.
- Gjennom et samarbeid med Hewlett Packard i Asia og Latin-Amerika utdannet 270 kursholdere og 42 000 studenter samt skapt 17 000 jobber.
- Økt markedstilgang og bedret råvaretilgangen for 70 småskalaprodusenter av matolje i Etiopia gjennom et samarbeidsprosjekt med ILO og FAO.

Innenfor hovedsatsningsområdet kapasitetsbygging innen handel støtter UNIDO spesielt tilpasning til internasjonale handelsstandards, kvalitetssikring og markedstilpasning. UNIDO er FN-systemets fremste leverandør av slik faglig bistand. Støtten er spesielt rettet mot små- og mellomstore bedrifter. Utgangspunktet er at økt produktivitet og økonomisk vekst er avhengig av at små- og mellomstore

bedrifter får tilgang til et større marked. Det blir også lagt vekt på å styrke bedriftenes samfunnsansvar. På dette området har UNIDO bl.a.:

- Åpnet National Standards Laboratory i Liberia, både for kvalitetstesting av eksportprodukter og for sikkerhetstesting av importerte og lokale produkter.
- Bidratt til at det Norad-finansierte senteret Indexpo Certification Ltd på Sri Lanka nå er blitt et internasjonalt lærested som utsteder sertifikater til srilankisk industri og servicenæring.
- Styrket Burundis kvalitetssikringsinstrumenter (standards, inspeksjoner og testing). Prosjektet som startet september 2012 med støtte fra bl.a. NORAD, vil på sikt sikre at produkter produsert eller omsatt i Burundi oppfyller standardene lokalt eller for eksport.
- Gjennomført et prosjekt i Vest-Afrika for å styrke regional integrasjon av handel, bl.a. gjennom harmonisering av standarder i ECOWAS. Prosjektet har bidratt til utviklingen av et handelsmiljø som gjør det mulig for bedrifter i regionen å produsere varer for et regionalt marked.

Innenfor hovedsatsningsområdet energi og miljø er UNIDOs utgangspunkt at tilgang til ren energi er avgjørende i kampen mot fattigdom, og at det er de fattigste landene som blir hardest rammet av klimaendringene. På bakgrunn av dette har organisasjonen utvidet sitt arbeid med fornybar energi og energieffektivisering innen industriell utvikling. Mer enn halvparten av UNIDOs faglige bistand er i dag knyttet til medlemslandenes forpliktelser forankret i internasjonale klima- og miljøavtaler. UNIDO har bl.a.:

- Utviklet et verktøy for utvikling av kjemisk leasing for ulike industrisektorer og ulike land. Leasing av kjemiske produkter bidrar til et bærekraftig miljø, blant annet gjennom reduserte utslipp.
- Ferdigstilt prosjekter innen fornybar energi, blant annet i Burundi og Sierra Leone. I Burundi ble det etablert et vannkraftverk med tanke på å gi energi til produksjonsvirksomhet.

UNIDOs resultater beskrevet over er i tråd med organisasjonens langtidsplaner. Disse eksemplene, sammen med andre rapporterte resultater, viser at UNIDO også i stor grad leverer resultater i tråd med indikatorene i resultatrammeverket.

UNIDO gjennomførte i 2009–2012 et prosjekt for å utvikle lærindustrien i Etiopia. Store deler av lærindustrien i Etiopia har vært en del av uformell sektor, men prosjektet rettet seg mot både den uformelle og formelle delen av industrien. Hoveddelen av prosjektet rettet seg mot kapasitetsforbedring, gjennom bl.a. kvalitetskontroll, nye produkter og forbedring av logistikk, samt styring og markedsføring av bedriftene. Til tross for manglende tall på makronivå, viser en uavhengig evaluering som ble gjort av prosjektet, det har bidratt til jobbskaping og fattigdomsreduksjon. Evalueringen fant en sannsynlig sammenheng mellom prosjektet og økningen i eksport av lær og lærprodukter (fra 67 millioner USD i 2005 til 104 millioner i 2011). En utfordring er at lønnsnivået i lærindustrien, spesielt i skoindustrien, er svært lavt. Effekten på fattigdomsreduksjon vil derfor være begrenset.

2. Vurderinger: Resultatarbeid, effektivitet og kontroll

Organisasjonens resultatarbeid

UNIDOs operative arbeidsprogram, Medium-Term Programme Framework (MTPF), blir gjennomgått hvert 4. år. Det gjeldende MTPF for 2010–2013 skiller seg fra tidligere dokumenter ved å knytte resultatbasert styring til resultatoppnåelse på landnivå i sterkere grad enn før. MTPF danner grunnlaget for budsjett- og programplanleggingen i organisasjonen. Både MTPF og budsjett og programplanleggingen gir organisasjonen gode muligheter til å spore hvordan programmene bidrar til resultater på landnivå og forventet innvirkning på overordnede mål. UNIDO har utarbeidet regionale programmer, og på bakgrunn av disse utviklet landprogrammer som er basert på UNIDOs strategiske mål, samt landenes og FNs felles utviklingsplaner (PRSP, UNDAF etc.).

UNIDOs forrige generaldirektør, Kandeh K. Yumkella, var svært opptatt av resultatbasert styring av organisasjonen. Yumkella formulerte årlig prioriteringer for ledelsen, i tillegg til resultatmål og indikatorer for å måle oppnåelsen av prioriteringene. I 2010 og 2011 ble det utført en pilot på et nytt verktøy for evaluering av ledelsen (360 grader). Resultatorientering og ansvarlighet er viktige momenter i evalueringen.

Evalueringsdirektøren i UNIDO er *de facto* uavhengig av ledelsesstrukturen og operativt uavhengig i utøvelsen av evalueringsfunksjonen i forhold til planlegging, gjennomføring og rapportering. Formelt er den imidlertid underlagt ledelsen, og direktøren utnevnes av UNIDOs generaldirektør. Evalueringsenheten rapporterer direkte til ledelsen og til styret (Industrial Development Board) annethvert år. Evalueringsenhetens *de facto*-uavhengighet går ut på at ledelsen unnlater å intervenere i den eksterne rapporteringen. Styret inviteres til å kommentere, og kan også foreslå ad hoc-evalueringer, både av konkrete prosjekter/programmer og av tematiske områder.

Systemer for planlegging og budsjettering

UNIDO har et resultatbasert budsjett, men på et forholdsvist høyt generalitetsnivå. Dette består av faste bidrag og vedtas annethvert år av medlemslandene. Gjennom Programme for Change and Organizational Renewal (PCOR) har også prosjektbudsjettene gått fra å være aktivitetsbaserte til resultatbaserte. UNIDOs programmer og budsjetter er offentlig tilgjengelige, og IPSAS er tatt i bruk. UNIDO er ikke en finansieringsorganisasjon og kanaliserer normalt ikke midler gjennom partnere.

Det ble i 2011 opprettet en arbeidsgruppe for å drøfte UNIDOs fremtid og legge frem anbefalinger for styret i 2013. Gruppen har tatt sikte på å utarbeide et strategisk dokument med retningslinjer for organisasjonens fremtidige virksomhet. Et av formålene var å gi UNIDOs nye leder (generaldirektørvalg 2013) et strategisk mandat for organisasjonens virksomhet. Arbeidet i gruppen har imidlertid avdekket at det er avvikende oppfatninger om fremtidens kursvalg for UNIDO,

ikke minst knyttet til organisasjonens satsning på ren og fornybar energi.

Kontrollsystemer og antikorrupsjon

Rutiner for forebygging av økonomiske misligheter er forankret i organisasjonens Internal Control Framework (ICF), som har fokus på arbeidsmiljø, risikostyring, kontrollmekanismer, informasjon og overvåking. UNIDO har en uttrykt null-toleranse for korrupsjon og økonomiske misligheter, og det blir benyttet disiplinære tiltak og sanksjoner.

UNIDOs egen internrevisjon ledes av Office of Internal Oversight Services (OIOS), som er uavhengig og rapporterer direkte til generaldirektøren og styret. Enheten finansieres over UNIDOs regulære budsjett, og budsjettet godkjennes av styret.

UNIDOs eksterntrevisor velges på generalkonferansen, og rapporten er offentlig tilgjengelig. Interne revisjonsrapporter publiseres imidlertid ikke. Informasjon om mislighetssaker deles heller ikke nødvendigvis, selv om giverland underrettes. Etske retningslinjer og rammeverk, samt organisasjonens varslingsmekanismer fremstår som adekvate og dekkende.

Institusjonsbygging og nasjonalt eierskap

For å sikre en enhetlig og harmonisert utviklingsinnsats i tråd med nasjonale prioriteringer, er UNIDOs arbeid forankret i bl.a. gjennomgangen av FNs utviklingsaktiviteter (QCPR), Tusenårsmålserklæringen, Paris-erklæringen om bistandseffektivitet (2005) og Accra Agenda for Action (2008). Prinsippet om nasjonalt eierskap er også forankret i hovedstrategien og i arbeidsprogrammet, som gir retning i utformingen av landprogrammene.

MTPF og programmer og budsjetter er basert på politiske og institusjonelle resultater, inkludert kapasitetsbyggings-effekter, og koordineres alltid med nasjonale planer, inkludert UNDAF. Det samme gjelder prosedyren for godkjenning av prosjekter. Det er tilsvarende krav til at kapasitetsbyggingen må være bærekraftig. UNIDOs prosjekter er godt integrert i UNDAF. Felles programmering anvendes i økende grad.

Flere uavhengige evalueringer viser at UNIDO i stor grad også arbeider i tråd med nasjonale planer og strategier.

Lærings- og endringsvilje

UNIDO har slitt med sentraliserte og tidkrevende beslutningsprosesser. I januar 2010 lanserte derfor organisasjonen Programme for Change and Organizational Renewal (PCOR), som har til formål å gjøre UNIDO mer effektiv og resultatorientert. PCOR ble vedtatt i styrende organer og er nå under implementering. Norge har både økonomisk og i innlegg i styremøter, gitt støtte til PCOR. Dette viser at organisasjonen har endringsvilje og at styrevedtak generelt blir gjennomført. Organisasjonen har også systematisk vurdering av

effektiviteten av sine prosjekter, og UNIDOs evalueringsgruppe bruker dette til å gi innspill til strategisk planlegging. UNIDO kunne imidlertid vært bedre på rapportering av

«best practises» og «lessons learned», noe som i stor grad er fraværende i organisasjonens årsrapporter.

3. Norsk politikk overfor UNIDO

Norsk politisk og økonomisk støtte til UNIDO omfatter kjerneområder innen norsk utviklingspolitikk (miljø, klima, energi, næringslivsfremme, fattigdomsbekjempelse, FN-reform). UNIDO er viktig for Norge fordi organisasjonen har spisskompetanse innen fattigdomsbekjempelse gjennom industriell utvikling. UNIDO arbeider for utvikling av nasjonal kapasitet gjennom samarbeid med landene selv, med private aktører og med andre organisasjoner, og er slik sett i mindre grad en ren bistandsorganisasjon. Siden mer enn halvparten av UNIDOs faglige bistand er knyttet til medlemslandenes forpliktelser som er forankret i internasjonale klima- og miljøavtaler, samsvarer organisasjonens satsingsområder godt med norske prioriteringer. På bakgrunn av dette er UNIDOs arbeid med ren energi i industriell utvikling spesielt interessant for Norge.

Norge inngikk i 2006, som et av de første landene, en rammeavtale for programsamarbeid med UNIDO. Dette er en prosedyreavtale som er overbygningen for de enkelte prosjektavtalene. Avtalen gjelder i første rekke samarbeidsland i Afrika og Asia og tiltak for markedsadgang/eksport for små- og mellomstore bedrifter. Det blir også lagt vekt på styrking av forbrukerrettigheter og matsikkerhet. I tillegg støttes utarbeidelse av globale veiledninger, håndbøker og evalueringer. Norges innsats omfatter samarbeid med

UNIDOs Trade Capacity Building Unit, og det gjennomføres halvårslige bilaterale konsultasjoner. I disse møtene inngår også evalueringer av ulike prosjekter/programmer og dialog om oppfølgingen av disse. Norge er godt fornøyd med samarbeidet, når det gjelder samarbeidsform, prosjektforberedelse og gjennomføring. Vi ser likevel potensialet for ytterligere effektivisering av samarbeidsformer og er i dialog med UNIDO om dette.

Norge har fra 2013 startet et mer systematisk arbeid med UNIDO for å styrke likestillingskomponenten i Trade Capacity Building-prosjekter. I tillegg jobber vi sammen med UNIDO for å integrere likestillingskomponenten på generelt nivå i organisasjonen.

Olje- og energidepartementet (OED) har støttet UNIDO i utarbeidelsen av et «veikart» for utviklingen og implementeringen av CO₂-fangst og lagring (CCS) innen industrielle sektorer som sement, stål og aluminium. «Veikartet» er spesielt myntet på utviklingsøkonomier. OED har sett nytten av at UNIDO leder prosjektet fordi organisasjonen ansees å ha et godt kontaktnett mot både utviklingsland og industrielle aktører. Samtidig blir UNIDO vurdert som en aktør med færre egeninteresser enn eksempelvis det en interesseorganisasjon for CO₂-fangst og lagring, energi-, olje- eller kullselskaper ville kunne ha hatt.

Utenriksdepartementet
Besøksadresse: 7. juni plassen/ Victoria Terrasse, Oslo
Postadresse: Postboks 8114 Dep. N-0032 Oslo

Ved spørsmål, kontakt Seksjon for budsjett og forvaltning på e-postadresse:
sbfn@mf.no. Profilarkene er også tilgjengelige på: www.regjeringen.no/nb/dep/ud/tema/fn/fnorg_vurdering

UTENRIKSDEPARTEMENTET